

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

THE BULLETIN

THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

PUBLISHED SINCE 1944

4

JULY – AUGUST 2021

ALMATY, NAS RK

NAS RK is pleased to announce that Bulletin of NAS RK scientific journal has been accepted for indexing in the Emerging Sources Citation Index, a new edition of Web of Science. Content in this index is under consideration by Clarivate Analytics to be accepted in the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index, and the Arts & Humanities Citation Index. The quality and depth of content Web of Science offers to researchers, authors, publishers, and institutions sets it apart from other research databases. The inclusion of Bulletin of NAS RK in the Emerging Sources Citation Index demonstrates our dedication to providing the most relevant and influential multidiscipline content to our community.

Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы «ҚР ҰҒА Хабаршысы» ғылыми журналының Web of Science-тің жаңаланған нұсқасы Emerging Sources Citation Index-те индекстелуге қабылданғанын хабарлайды. Бұл индекстелу барысында Clarivate Analytics компаниясы журналды одан әрі the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index және the Arts & Humanities Citation Index-ке қабылдау мәселесін қарастыруда. Web of Science зерттеушілер, авторлар, баспашылар мен мекемелерге контент тереңдігі мен сапасын ұсынады. ҚР ҰҒА Хабаршысының Emerging Sources Citation Index-ке енуі біздің қоғамдастық үшін ең өзекті және беделді мультидисциплинарлы контентке адалдығымызды білдіреді.

НАН РК сообщает, что научный журнал «Вестник НАН РК» был принят для индексирования в Emerging Sources CitationIndex, обновленной версии Web of Science. Содержание в этом индексировании находится в стадии рассмотрения компанией Clarivate Analytics для дальнейшего принятия журнала в the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index и the Arts & Humanities Citation Index. Web of Science предлагает качество и глубину контента для исследователей, авторов, издателей и учреждений. Включение Вестника НАН РК в Emerging Sources Citation Index демонстрирует нашу приверженность к наиболее актуальному и влиятельному мультидисциплинарному контенту для нашего сообщества.

Бас редактор:

ҚОЙГЕЛДИЕВ Мәмбет Құлжабайұлы (бас редактор), тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 3

Редакция алқасы:

ОМАРОВ Бауыржан Жұмаханұлы (бас редактордың орынбасары), филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан) Н = 4

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан) Н = 4

ЙОВИЦА Радуга Патетре, Ph.D (археология), Нью-Йорк университетінің профессоры (Нью-Йорк, АҚШ) Н = 19

БАНАС Йозеф, әлеуметтану ғылымдарының докторы, Жешув технологиялық университетінің профессоры (Жешув, Польша) Н = 26

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, Украинаның еңбек сіңірген ғылым және техника қайраткері, «Киев-Могила академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина) Н = 2

МАКУЛОВА Айымжан Төлегенқызы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, Нархоз Университеті (Алматы, Қазақстан) Н = 3

ИСМАҒҰЛОВ Оразақ Исмағұлұлы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан) Н = 6

ӘБЖАНОВ Ханкелді Махмұтұлы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 4

БИЖАНОВ Ахан Хұсайынұлы, саясаттану ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА корреспондент-мүшесі, Философия, саясаттану және дінтану институтының директоры (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ТАЙМАҒАМБЕТОВ Жакен Қожахметұлы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 4

СҮЛЕЙМЕНОВ Майдан Күнтуарұлы, заң ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

САБИКЕНОВ Салахиден Нұрсарыұлы, заң ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 2

ҚОЖАМЖАРОВА Дариякул Пернешқызы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 2

БАЙТАНАЕВ Бауыржан Әбішұлы, тарих ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Мүслімқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ШАУКЕНОВА Зарема Каукенқызы, әлеуметтану ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Өмірбекқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі (Алматы, Қазақстан) Н = 2

НУРҚАТОВА Лязгат Төлегенқызы, әлеуметтану ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Ресей білім академиясының академигі (Мәскеу қ.), Педагогикалық білім беруді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, педагогика кафедрасының меңгерушісі, К.Г. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және басқару университетінің Әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдар және технологиялар факультетінің деканы (Мәскеу, Ресей) Н = 34

ДИБО Анна Владимировна, филология ғылымдарының докторы, РҒА корреспондент-мүшесі, РҒА Тіл білімі институтының Орал-алтай тілдері бөлімінің меңгерушісі (Мәскеу, Ресей) Н = 3

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген № 16895-Ж мерзімдік басылманың тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2021

Типографияның мекен-жайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Мұратбаев көш., 75.

Главный редактор:

КОЙГЕЛЬДИЕВ Мамбет Кулжабаевич (главный редактор), доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 3

Редакционная коллегия:

ОМАРОВ Бауыржан Жумаханулы (заместитель главного редактора), доктор филологических наук, профессор, академик НАН РК (Нур-Султан, Казахстан) Н = 4

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан) Н = 4

ЙОВИЦА Радуга Пэтрэ, доктор философии (Ph.D, археология), профессор Нью-Йоркского университета (Нью-Йорк, США) Н = 19

БАНАС Йозеф, доктор социологических наук, профессор Жешувского технологического университета (Жешув, Польша) Н = 26

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заслуженный деятель науки и техники Украины, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина) Н = 2

МАКУЛОВА Айымжан Тулегеновна, доктор экономических наук, профессор, Университет Нархоз (Алматы, Казахстан) Н = 3

ИСМАГУЛОВ Оразак Исмагулович, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Нур-Султан, Казахстан) Н = 6

АБЖАНОВ Ханкелди Махматович, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 4

БИЖАНОВ Ахан Хусаинович, доктор политических наук, член-корреспондент НАН РК, директор Института философии, политологии и религии (Алматы, Казахстан) Н = 1

ТАЙМАГАМБЕТОВ Жакен Кожаметович, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 4

СУЛЕЙМЕНОВ Майдан Кунтуарович, доктор юридических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

САБИКЕНОВ Салахиден Нурсариевич, доктор юридических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 2

КОЖАМЖАРОВА Дариякуль Пернешевна, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 2

БАЙТАНАЕВ Бауржан Абишевич, доктор исторических наук, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Муслимовна, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

ШАУКЕНОВА Зарема Каукеновна, доктор социологических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Омирбековна, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 2

НУРКАТОВА Лязгат Толегеновна, доктор социологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, академик Российской академии образования (г. Москва), директор Центра развития педагогического образования (Алматы, Казахстан) Н = 1

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики, декан факультета Социально-гуманитарных наук и технологий Московского государственного университета технологий и управления имени К.Г. Разумовского (Москва, Россия) Н = 34

ДЫБО Анна Владимировна, доктор филологических наук, член-корреспондент РАН, заведующий отделом урало-алтайских языков Института языкознания РАН (Москва, Россия) Н = 3

«Вестник Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы). Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № 16895-Ж, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2021

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75.

Editor in chief:

KOIGELDIEV Mambet Kulzhabaevich (Editor-in-Chief), Doctor of History, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 3

Editorial board:

OMAROV Bauyrzhan Zhumakhanuly (Deputy Editor-in-Chief), Doctor of Philology, Professor, Academician of NAS RK (Nur-Sultan, Kazakhstan) H = 4

MATYZHANOV Kenzhekhan Slyamzhanovich, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SAPARBAYEV Abdizhappar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology, (Almaty, Kazakhstan) H = 4

JOVICA Radu Petre, Ph.D, History, Archeology, Professor, New York University (New York, USA) H = 19

BANAS Joseph, Doctor of Social science, Professor, Rzeszow University of Technology (Rzeszow, Poland) H = 26

LUKYANENKO Irina, doctor of economics, professor, honored worker of Science and Technology of Ukraine, head of the department of the National University «Kyiv-Mohyla Academy» (Kiev, Ukraine) H = 2

MAKULOVA Aymzhan Tulegenovna, doctor of economics, professor, Narkhoz University (Almaty, Kazakhstan) H = 3

ISSMAGULOV Orazak Issmagulovich, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK (Nur-Sultan, Kazakhstan) H = 6

ABZHANOV Khankeldi Makhmutovich, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 4

BIZHANOV Akhan Khusainovich, Doctor of Political Sciences, Corresponding Member of NAS RK, Director of the Institute of Philosophy, Political Science and Religion (Almaty, Kazakhstan) H = 1

TAIMAGAMBETOV Zhaken Kozhakhmetovich, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK, (Almaty, Kazakhstan) H = 4

SULEYMENOV Maidan Kuntuarovich, Doctor of Law, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SABIKENOV Salakhiden Nursarievich, Doctor of Law, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 2

KOZHAMZHAROVA Dariyakul Perneshevna, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 2

BAITANAEV Baurzhan Abishevich, Doctor of Historical Sciences, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

BAZARBAYEVA Zeinep Muslimovna, Doctor of Philology, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SHAUKENOVA Zarema, Doctor of Sociology, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

DZHOLDASBEKOVA Bayan Umirbekovna, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of NAS RK H = 2

NURKATOVA Lyazzat Tolegenovna, Doctor of Social Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan (Almaty, Kazakhstan) H = 1

ABYLKASYMOVA Alma Yessimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of NAS RK, academician of the Russian Academy of Education (Moscow), Director of the Center for the Development of Pedagogical Education (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SHISHOV Sergey, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy, Dean of the Faculty of Social Sciences and Humanities and Technologies of the Razumovsky Moscow State University of Technologies and Management (Moscow, Russia) H = 34

DYBO Anna Vladimirovna, Doctor of Philology, Corresponding Member of the Russian Academy of Sciences, Head of the Department of Ural-Altai Languages of the Institute of Linguistics of the Russian Academy of Sciences (Moscow, Russia) H = 3

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications of the Republic of Kazakhstan No. 16895-Ж, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2021

Address of printing house: ST «Aruna», 75, Muratbayev str, Almaty.

Абиева С.Н.¹, Маткаримова Л.К.^{2*}

¹Эль-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті, Алматы, Қазақстан;

²Абай атындағы Қазақ Ұлттық университеті, Алматы, Қазақстан.

E-mail: abievas@mail.ru

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКАСЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫН БАҒАЛАУ

Аннотация: Қазақстанда соңғы жылдары жалпы ішкі өнім көрсеткіштерінің төмендеуіне қарамастан, өсімнің жартысынан астамын тікелей немесе жанама түрде тасымалдау, бастапқы өңдеу және шикізат саудасын қоса алғанда, шикізат экономикасына тиесілі болып келеді. Шикізат экономикасының өсуіне мұнай мен металдарға қолайлы бағалар, сондай-ақ оларды өндірудің өсуі ықпал етеді, бұл өз кезегінде экономиканың аралас және өзге салаларының өсуіне мүмкіндік береді. Экономикалық тұрғыдан алғанда Қазақстанда ағымдағы жағдай тұрақты деп айтуға болады. Сапасы жағынан толық деңгейде болмасада, экономикалық жағынан өсімі бар, яғни мақалада авторлар осы сұрақтарға жауап іздейді.

Егер экономикалық өсу сандық өзгерістерді – сол тауарлар мен қызметтерді өндіру мен тұтынудың артуын білдірсе, онда экономикалық даму – бұл оң сапалық өзгерістер, яғни өндірісте, қызметтерде, басқаруда және тұтастай экономикадағы барлық инновациялар болып табылады. Даму процестерінің тиімділігі көбінесе экономиканы мемлекеттік реттеудің тиімділігімен анықталады. Экономикалық дамудың әртүрлі модельдері бар, бірақ жоғары инвестициялар есебінен адами капиталдың құны мен сапасының өсуі, тиімді басқару, инновациялық жүйенің тиімділігі, экономиканың жоғары бәсекеге қабілеттілігі, ұзақ мерзімді кезеңде жалпы ішкі өнімнің тұрақты өсуі, халықтың өмір сүру сапасын арттыру экономикасы дамушы барлық елдер үшін ортақ болып табылады. Осы айтылған сұрақтар мақалада негізделеді. Сонымен қатар, мақалада Қазақстан Республикасындағы ЖІӨ-нің жан басына шаққандағы үлесі және ЖІӨ-нің ағымдағы бағалардағы серпіні бойынша 1995-2020 жылдар аралығындағы статистикалық мәліметтермен бағалау жасалады.

Мақалада Қазақстанның ұлттық экономикасының дамуында экономиканың өңдеуші секторы өндіруші секторға қарағанда мемлекеттің үлкен қолдауын талап ететіндігі және бүгінде әлемдік экономика жағдайының жұмыс істеу шарттары өзгермелі болып бағалануы да айтылады.

Барынша дамыған және бәсекеге қабілетті елдердің экономикасын талдауға негіз болатын үш басты ерекшеліктерін бөліп көрсетеді, олар: жоғары дамыған қаржы саласының болуы; технологиялардың жетілдіріліп отыруына негізделген жоғарытехнологиялық экономика; елде қуатты трансұлттық корпорациялардың болуы. Одан басқа мақалада Қазақстандағы өткен 2020 жылғы ақпан айларында ішкі экономикаға Covid-19 коронавирустық пандемиясының әлемдік экономикаға теріс әсерінен сақтану аясында сыртқы сектордағы құбылмалылықтың өсуінің әсер етуі талданады. Сондай-ақ мақалада ұлттық экономиканың құрылымы іс жүзінде қалыптасқан қатынастар жүйесімен сипатталатын жекелеген элементтерін бөліп көрсетеді және ұлттық экономиканың құрылымның қалыптасуына әсер ететін негізгі факторларда қарастырылады.

Түйін сөздер: ұлттық экономика, жалпы ішкі өнім, өңдеу өнеркәсібі, коронавирустық пандемия, әлемдік экономика, әлемдік дағдарыс, экономикалық өсу.

Кіріспе. Қазақстан әлеуметтік – жылдар бойы елдің экономикалық экономикалық дамуындағы басымдықтары стратегиясының басты бағыты бойынша еліміздің саясатындағы стратегиялық макроэкономиканы тұрақтандыруға қол міндет-мақсаттарымен, нақты өзгертулерімен жеткізу, бұл мемлекеттік бюджет тапшылығын ерекшеленіп қалыптасып келеді. Бірнеше

қысқартуды және қатаң монетарлық және несиелік саясатты дәйекті жүргізуді білдіреді.

Экономикалық егемендікті қалыптастыру, дағдарыстық жағдайды еңсеру және Қазақстан экономикасын дағдарыстан шығару экономиканы басқаруды жетілдірумен байланысты. Қазақстан тұрғындарының жоғары өмір сүру деңгейін қамтамасыз етуге қабілетті және әлемнің басқа елдерінің арасында Қазақстанның лайықты орын алатын тиімді Ұлттық экономика құруы республиканың қазіргі даму кезеңіндегі маңызды басымдықтарының бірі болып табылады. Сонымен қатар, адами капитал және ол қалыптастыратын инновациялар экономиканың өсуі мен дамуының басты факторлары, демек бұл ұзақ мерзімді кезеңге негіз болатын экономиканың дамуы. Елдің экономикалық дамуының негізгі көрсеткіштері халықтың өмір сүру сапасы, экономиканың бәсекеге қабілеттілігі, жалпы ішкі өнімнің (ары қарай ЖІӨ) жан басына шаққандағы адами капиталы және экономикалық еркіндік индексі болып саналады [1].

Тұтастай алғанда, еліміздің ұзақ мерзімді стратегиялық даму мақсаттарына сүйеніп, экономикалық дамудың тиімділігінің агрегирленген өлшемі – халықтың жан басына шаққандағы ЖІӨ-нің өсуі, ал жүргізілетін экономиканы жаңғыртудың түпкі мақсаты азаматтардың әл-ауқатының өсуіне алып келеді. Қазақстан экономикасының ұлттық моделін қалыптастырудың осы екі бағдарына ие бола отырып, дамудың аралық мақсаттар жүйесін, сондай-ақ оған жетудің жолдары мен әдістерін түзуге болады. Осы ретте бәсекеге қабілеттілікті арттыру мен еліміздің дамуының базисі, яғни жоғары технологиялық өндірістің ЖІӨ-дегі үлесін арттыруға бағытталған ұлттық экономиканы жаңғырту, дамыған елдердің стандарттарына сәйкестендіру мақсатымен экономиканың құрылымдарын жетілдіру, сондай-ақ Қазақстанның қолда бар бәсекелік артықшылықтарын іске асыруы тиіс. Барынша дамыған және бәсекеге қабілетті елдердің экономикасын талдау олардың үш төмендегідей негізгі ерекшеліктерін бөліп көрсетуге мүмкіндік береді:

Жоғары дамыған қаржы саласының болуы.

Технологияларды жетілдіруге негізделген жоғары технологиялық экономика.

Елде қуатты трансұлттық корпорациялардың болуы.

Дамудың қазіргі кезеңінде біздің қоғамымыздың алдында орнықты экономикалық өсуді қамтамасыз етудегі қабілеттілігін нығайту, тұрғындардың өмір сүру

деңгейін және Қазақстанның әлемде алдыңғы қатарда орын алуын қамтамасыз етуге қабілетті, тиімді Ұлттық экономиканы құру негізгі міндеттердің бірі болып табылады [2].

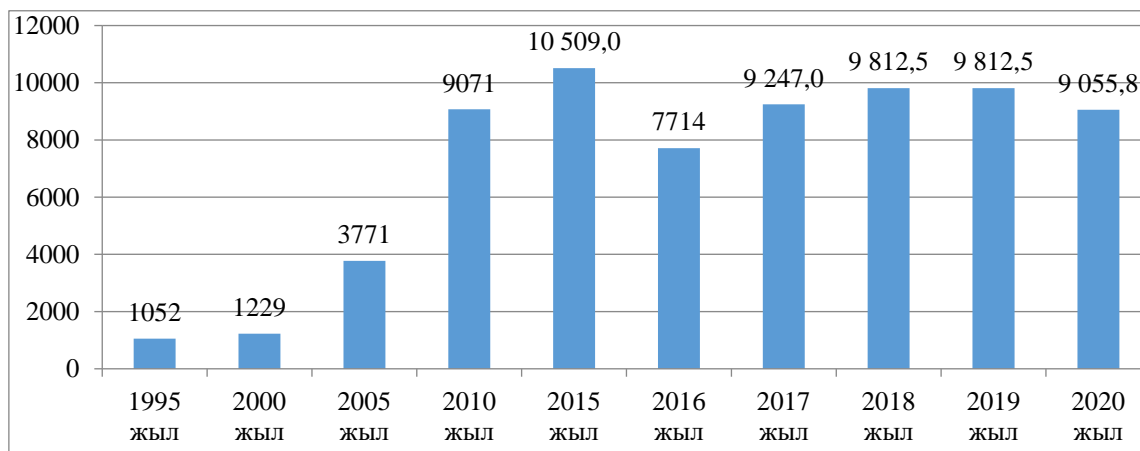
Қазақстандағы табиғи ресурстар байлығы экономиканың шикізаттық бағытын сақтауға және баламаның мүмкін еместігіне парадоксалды түрде ықпал етеді. Осыған байланысты елдің ұлттық экономикасын нығайту үшін, ең алдымен, нақты тиісті жұмыс істемей жоғары технологияларды дамыту мүмкін болмайтын өнеркәсіптің базалық салаларын сақтау қажет. **Материалдар мен**

әдістері. Қазақстан экономикасының қазіргі жай-күйі экономикалық даму стратегиясын қайта қалыптастырудың қажеттілігін бейнелейді. Қазақстанның экономикалық проблемалары өзінің дамуының турбулентті кезеңіне өткен әлемдік экономика бастан кешкен қиын кезеңдерден туындап отыр. Қазақстанның әлемдік экономикалық қоғамдастыққа мүшесі ретінде кіру кезеңі экономиканың шикізат секторының дамуына бағдар ұстануымен басталады. Оның басталуының өлшемі өнеркәсіптің басқа салаларын дамыту үшін қажетті ақшалай қаражаттың жеткілікті көлемінің шоғырландырылуы болып табылады. Қазақстан бүгінде өнеркәсіптік кәсіпорындарын ішкі инвестициялау үшін жеткілікті қаржы-қаражатқа ие, алайда мәселе қандай саланы таңдау қажеттігінде және болашақта қандай саладан үміттенуге болатындығында [2]. Бірақ, елдің мемлекеттік, сондай-ақ өңірлік экономикаларының драйвері бұрынғысынша өнеркәсіп пен сауда болып қалуда. Бүгінде оларға Қазақстанның ЖІӨ-нің 40%-дан астамы тиесілі. Өңдеу өнеркәсібі 12% мөлшерлемеден асып, өз үлесін арттырады. Құрылыстың, көліктің және жеке қойманың үлесі әлі де болса 10%-дан аз, бірақ соған қарамастан, салалар мемлекеттік және жеке бастамалардың қолданыстағы ауқымы аясында ЖІӨ-де өз үлесін арттыру мақсатымен нақты мүмкіндіктерге ие.

Қазақстанның ЖІӨ 2019 жылы 67,7 трлн. теңге және өткен кезеңмен салыстырғанда 4,1% өсімді көрсетті. 2020 жылға арналған ЖІӨ-нің болжамды мәндері 4% - дан 6% - ға дейінгі дәлізде болды. Коронавирустық пандемия, мұнай бағасының құлдырауы және әлемдік экономиканың жалпы құлдырауы 2020 және 2021 жылдары ЖІӨ деңгейіне қатысты (теріс әсерімен) өз түзетулерін жасады. 2020 жылдың қорытындысы бойынша Қазақстандағы экономика өсімі -2,6% құрады.

Қазақстанның тәуелсіздік алған жылдары ЖІӨ көлемі 14 есеге, яғни алғашқы 1993 жылдардағы 16,6 млрд. АҚШ долларынан 2015 жылы 184,3 млрд. АҚШ долларына дейін өскен,

ал 2020 жылы (2015 жылмен салыстырғанда 8% азайып) 169,8 млрд. АҚШ долларына дейін әлемдік пандемия әсерінен төмендеген [3].

Сурет 1- Қазақстан Республикасындағы жан басына шаққандағы ЖІӨ серпіні, АҚШ долларымен [3].

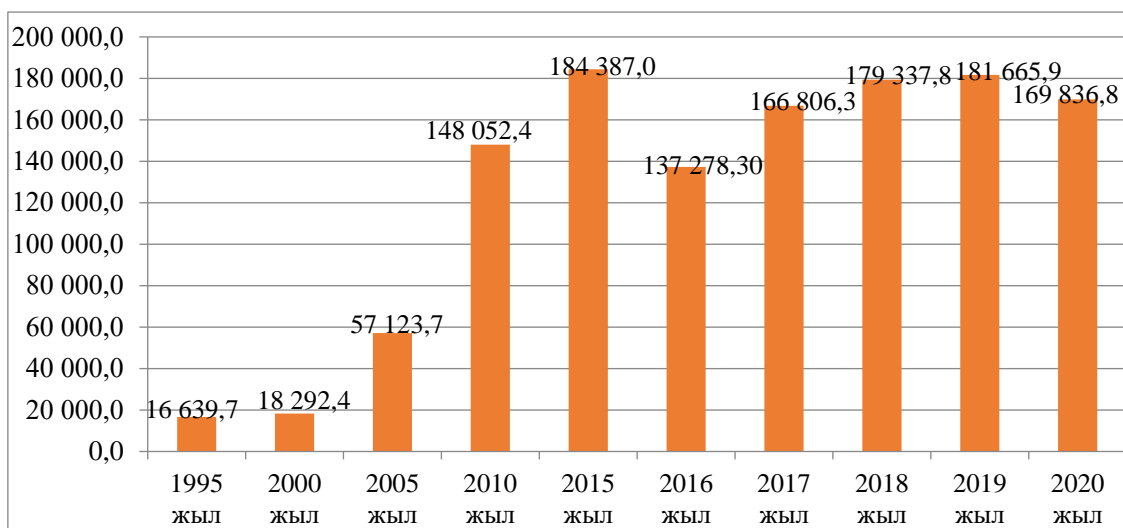
Басқа әлем елдермен салыстырмалы түрде зерттеп қарасақ Қазақстанның ЖІӨ-нің үлес салмағының өсімін байқауға болады. Зерттеуге алынған жылдары Ресейдің ЖІӨ - не қатысты 3,4% - ға, Өзбекстанға-147,9% - ға және Украинаға-32,8% - ға өскен. Тиісінше, Қазақстан Республикасында ЖІӨ-нің жан басына шаққандағы динамикасы да өзгеріп, біркелкі емес екендігін көрсетеді (1-сурет). 1995-2020 жылдардағы аралық кезеңінде бұл көрсеткіш Қазақстанда (1995ж) 1052 АҚШ долларынан (2020 жылы) 9055,8 АҚШ долларына дейін өскен. Бірақ айта кету керек осы зерттеуге алынған аралықтарда 2015 жылы 10509,0 АҚШ долларын құрағандығын көреміз. Осылайша, БҰҰ деректері бойынша Қазақстанның табыс деңгейі орташадан жоғары елдер тобына жататындығын айтуға болады.

Қазақстанның ұлттық экономикасы 2020 жылдағы болған әлемдік пандемияға дейінгі соңғы жылдары қарқынды дамып келді. Осы дамуға әсер ететін факторлар, яғни мұнай бағасының өсуі, фискалдық және салықтық ынталандырулар, халықтың сұранысын қолдаған тұтынушылық несиелеудің өсуі ықпал етті. Ал 2020 жылғы болған әлемдік пандемия кезінде мұнай бағасы төмендеп, халық табысының өсуі де баяулады. Осыған байланысты Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі тұтынушылық кредиттеуді шектеді, бұл өтімділік нарығындағы жағдайдың нашарлауына алып келді. Жиынтық сұраныс та тиісінше төмендеп, Қазақстанның ЖІӨ-нің өсуі баяулай бастады, осы кезде экономиканың барлық салалары әлсірей бастады [4].

Одан басқа шаруашылық жүргізудің нарықтық жағдайларына көшу жылдарында (1995-2020) ЖІӨ-нің өзгеруі мен төмендеуінің төрт кезеңін бөліп көрсетуге болады: бірінші кезең нарықтық қатынастарға көшудің бастапқы жылдары және 1998 жылғы дағдарыс ретінде сипатталады. Екінші кезең, 2007-2008 жылдардағы әлемдік қаржылық дағдарысқа байланысты ел экономикасы дағдарысқа ұшыраған кезде, содан кейін 2014-2015 жылдар – әлемдік нарықтардағы мұнай бағасының төмендеуі, сондай-ақ жаңғырығы бізге жеткен Ресейге қарсы санкциялар және соңғы кезең 2020 жылғы болған әлемдік пандемияның әсерінің Қазақстанның ЖІӨ теріс әсерін тигізуі (2019 жылмен салыстырғанда ЖІӨ көлемі 6,5 % төмендегендігін көреміз) (2-сурет).

Соңғы онжылдықта Қазақстанның экономикалық өсуі негізінен көмірсутек шикізаты мен металдарды өндіруден түсетін конъюнктуралық түсімдермен байланысты болды. Өндіруші салаға ЖІӨ-нің шамамен 30% - ы, экспорттың үштен екісі, жинақталған тікелей шетелдік инвестициялардың төрттен үш бөлігі және мемлекеттік кірістің жартысы тиесілі. Экономиканы әртараптандыруы төмен басқа елдер сияқты Қазақстан да шикізаттық тауарлар бағасының ауытқуына және дамудың шикізаттық моделінің өзге де проблемаларына сезімтал болып келеді. Осыған байланысты ұзақ мерзімді перспективада өмір сүру деңгейі мен өнімділіктің өсуін қолдау үшін Қазақстан ауқымды құрылымдық реформаларды жүзеге асыруы қажет [5].

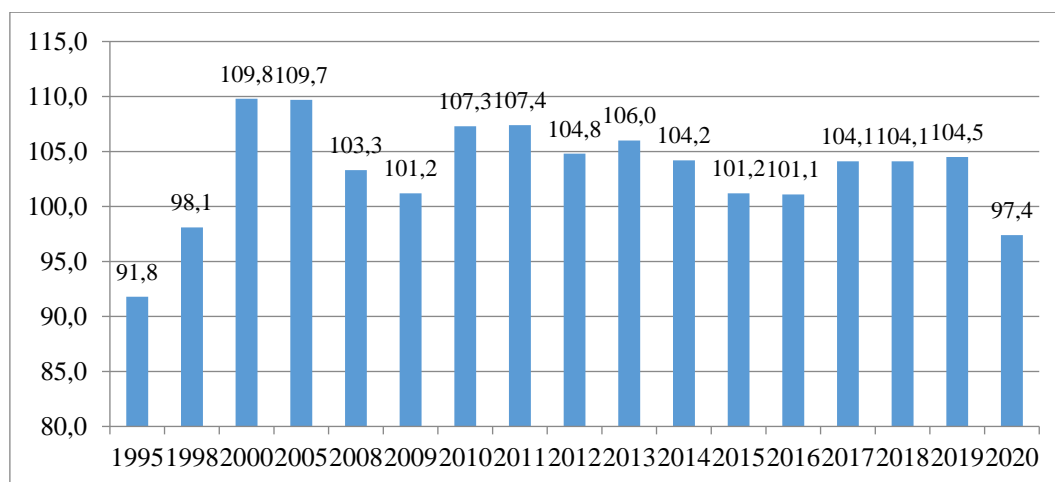

Сурет 2-Қазақстан Республикасы ЖІӨ-нің ағымдағы бағалардағы серпіні, млн АҚШ долларымен [6].

Жоғарыда аталған дағдарыстық кезеңдерде Қазақстан Республикасында ЖІӨ-нің орташа жылдық өсу қарқыны бойынша 3-суретте төмендеу үрдісі (1998 жылы 98.1%, 2008 жылы 103.3% -2009 жылы 101.2% және 2014 жылы 104.2% -2015 жылы 101.2%, соңғы 2020 жылы 97,4% дейін көрсетіп, нәтижесінде 2.6% ға кеміген) байқалады. 2014 жылы ЖІӨ-нің төмендеуі өткен жылмен салыстырғанда 6,8%

кұрады, төмендеу себебі негізінен тау-кен өнеркәсібінде орын алған жағымсыз жағдайлардың есебінен болды. Ал 2020 жылды өткен 2019 жылмен салыстырғанда -7.1% құрады, төмендеу себебі әлемдік экономикадағы дағдарыс құбылыстары, яғни әлемдік кароновирустық пандемия Қазақстанға да өз әсерін тигізбей қоймады. [6]

Сурет 3-Қазақстан Республикасында ЖІӨ-нің орташа жылдық өсу қарқыны,% [6].

Зерттеу нәтижесі мен талқылау. Халықаралық еңбек бөлінісіндегі экономиканың қазіргі жағдайы өте осал болып көрінеді, өйткені әлдеде болса әлемдік тауар-шикізат нарықтары конъюнктурасының ауытқуына тәуелділік бар. Нақтысын айтқанда халықаралық сарапшылардың пікірі бойынша, отын мен шикізатты жеткізушілердің салмағы мен әлемдік нарыққа әсері және олардың кірістері де уақыт өте келе төмендейді деп болжайды. Біздің ойымызша, мұндай нәтиженің негізгі себебін дамыған елдерде прогрессивті ресурстарды үнемдейтін технологияларды

енгізу керек. Дегенмен, қазіргі уақытта Қазақстанның басты және жалғыз құтқарушы артықшылығы табиғи ресурстары болып табылады. Бұл жағдайдан шығу жолы мемлекеттің тікелей қатысуымен және оның құрылымдық процестерге ықпалымен белсенді құрылымдық саясатта көрінеді [7].

Сонымен, Қазақстанның ұлттық экономикасының дамуының осы кезеңінде экономиканың өңдеуші секторы өндіруші секторға қарағанда мемлекеттің үлкен қолдауын талап етеді. Сонымен қатар, бүгінде әлемдік экономиканың жағдайы және оның жұмыс істеу

шарттары өзгермелі деп бағаланады. Атап айтсақ, Қытай, Ресей және дамып келе жатқан нарығы бар бірқатар басқа елдер экономикалық өсу қарқынының баяулауын көрсетеді. Мұнай экспорттаушы елдердің жағдайы 2014 жылдың ортасынан бастап мұнайдың әлемдік бағасының төмендеуімен күрделене түсті. Бұдан басқа, сақталып отырған геосаяси белгісіздік жаһандық экономикадағы ахуалдың нашарлауына ықпал ететін тағы бір негізгі фактор болып табылады.

2019 жылғы желтоқсан – 2020 жылғы ақпан айларында ішкі экономикаға Covid-19 коронавирустық пандемиясының әлемдік экономикаға теріс әсерінен сақтану аясында Сыртқы сектордағы құбылмалылықтың өсуі әсер етті. 2020 жылдың ақпан айының соңында әлемдік экономикадағы жағдай күрт өзгерді. Covid-19 коронавирусының таралуы Жаһандық пандемия сипатына ие болды. Сонымен бір мезгілде өндірудің өсуі және тұтынудың төмендеуі нәтижесінде мұнайдың әлемдік бағасының күрт төмендеуі басталды [8].

Сыртқы күйзелістің ел экономикасына теріс әсерінен алдын алу және макроэкономикалық тұрақтылықты қамтамасыз ету үшін Ұлттық Банк ақша-несие саясаты бойынша қолданатын ережелері мен шарттарын күрделендіре бастады. 2020 жылғы наурыздың 10 жұлдызында пайыздық дәлізді +/- 1,5 п.т. дейін кеңейте отырып, базалық мөлшерлемені 12% - ға дейін арттыру туралы шешім қабылданды. Бұл шара теңгелік активтер нарығындағы теңгерімді сақтауға және инфляциялық күтулердің артуын тоқтатуға немесе шектеуге, айырбас бағамына қысымды төмендетуге және теңгенің әлсіреуін жұмсартуға мүмкіндік берді. 2020 жылғы наурыз айының 16 жұлдызында қабылданған кезекті жоспарлы шешім кезінде базалық мөлшерлеме ешқандай ауытқусыз және өзгеріссіз қалды.

Қазақстанда 2020 жылғы наурыздың 16 жұлдызынан бастап елде төтенше жағдай режимін енгізу және еліміздің ірі қалаларында коронавирустық инфекция жұқтырғандар санының көбеюі нәтижесінде экономикалық белсенділіктің айтарлықтай төмендеуіне, өндірістік объектілердің жабылуына, жұмыспен қамтудың қысқаруына алып келді.

Осыған байланысты, жағымсыз теріс салдарларды жеңілдету үшін Қазақстан Республикасының Президенті елдің әлеуметтік-экономикалық тұрақтылығын қамтамасыз ету мақсатымен дағдарысқа қарсы шаралардың 2 пакетіне бастамашылық жасады [9].

Дағдарысқа қарсы шаралар аясында бюджет саясатының негізгі басты параметрлері

қайта қаралды, осы шараларды іске асыруға едәуір үлкен көлемде қаржылай шығыстар көзделген. Осылайша, базалық мөлшерлемені 12% деңгейінде ұзақ уақыт бойы ұстап тұрудың экономикалық белсенділігіне шектеу әсерін назарға ала отырып, 2020 жылғы сәуірдің 3 жұлдызында Ұлттық Банк базалық мөлшерлемені жылдық 9,5% деңгейіне дейін төмендету және пайыздық дәлізді +/- 2 п. т. дейін кеңейту туралы кезектен тыс шешім қабылдады.

Бұл шешім Ұлттық Банктің қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз етуге, елдің ішкі экономикасы үшін тәуекелдердің алдын алуға немесе шектеуге және оны сыртқы және ішкі ортаның өзгерген жағдайларына бейімдеуге бағытталған бірқатар шараларының бірі болды.

"Қарапайым заттар экономикасы" бағдарламасын 1 трлн тенгеге дейін кеңейтуді қолға алуы, сондай ақ басқа шаралармен бір кешенде базалық мөлшерлемені төмендету және 600 млрд. теңге көлемінде шағын және орта бизнес субъектілеріне жеңілдікпен кредит беру бағдарламасын қабылдау, коронавирустың Қазақстан экономикасына әсерін бәсеңдетуге және экономикалық белсенділікті қолдауға мүмкіндік береді. Осы аталған мәселердің барлығы жоғарыда зерттеу негізінде анықталған 2020 жылғы Қазақстан Республикасы ЖІӨ-нің ағымдағы бағалардағы серпіні бойынша (169836, 8 млн АҚШ долларымен) төмендеуіне және жан басына шаққандағы ЖІӨ нің төмендеуінің негізгі себептері ретінде көрінеді [10].

Сонымен қатар, Ұлттық экономиканың құрылымы төмендегідей іс жүзінде қалыптасқан қатынастар жүйесімен сипатталады:

Елдегі қолда бар өндірістік ресурстар арасында;

Экономикалық агенттер арасында, яғни оларды бөлу көлемдері бойынша;

Осы агенттердің өндіріс көлемі арасында;

Оны өндіру, бөлу, айырбастау және тұтыну процесінде қалыптасқан ұлттық өнімнің құрамдас бөліктері арасында бейнеленеді.

Осы ретте ұлттық экономика құрылымның қалыптасуына әртүрлі факторлар әсер етеді, атап айтсақ: қалыптасқан нарықтық конъюнктура; нарықтарды монополияландырудың деңгейі; ұлттық экономиканың әлемдік шаруашылық байланыстар жүйесіне қосылу дәрежесі; өндіргіш күштердің даму деңгейі; өндірістік ресурстардың сапасы және аумақтың ұзақтығы және инфрақұрылымдық қамтамасыз етілуі.

Қорытынды. Жалпы алғанда Қазақстан экономикасы едәуір дәрежеде табиғи

ресурстардың, негізінен көмірсутек шикізаты мен металдардың экспортына тәуелді және көптеген сипаттамалары бойынша басқа да әртараптандырылған экономикалық жүйелерге ұқсас. Мақалада ұсынылған көрсеткіштер Қазақстанның әлемдегі қазіргі даму деңгейі мен экономикалық салмағын сипаттайды. Ұлттық экономиканы дамытудың баламалы стратегиясын таңдау, сондай ақ қазіргі уақытта және ұзақ мерзімді перспективада оның әлемдік экономикалық жүйедегі орнын анықтау үшін

қолда бар экономикалық әлеуетті, ең алдымен оның өндірістік-өнеркәсіптік және ресурстық компоненттерін неғұрлым нақты бағалау қажет. Қазақстан экономикасында шикі материалдарды әкету есебінен экспорттың өсуі экономика үшін орташа капиталдың қажеттілігін арттырады, демек, өсу қарқынын жеделдетпейді, керісінше баяулатады. Сонымен бірге, белсенді сауда балансының арқасында әлемдік бағалардың қолайлы динамикасы валюта резервтерінің өсуіне ғана әсер етеді.

Абиева С.Н.¹, Маткаримова Л.К.^{2*}

¹Казакский Национальный Университет имени аль-Фараби, Алматы, Казакстан;

²Казакский Национальный Педагогический Университет имени Абая, Алматы, Казакстан.

E-mail: abievas@mail.ru

ОЦЕНКА СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Аннотация: несмотря на относительное снижение валового внутреннего продукта в Казахстане в последние годы, более половины прироста приходится прямо или косвенно на сырьевую экономику, включая транспортировку, первичную переработку и торговлю сырьем. Росту сырьевой экономики способствуют благоприятные цены на нефть и металлы, а также рост их добычи, что, в свою очередь, позволяет расти в смежных и других отраслях экономики. С экономической точки зрения текущая ситуация в Казахстане является стабильной. Хотя качество не в полной мере, но имеет экономический рост, то есть в статье авторы ищут ответы на эти вопросы.

Кроме того, в статье проводится оценка статистических данных за период с 1995 по 2020 годы по доле ВВП на душу населения в Республике Казахстан и динамике ВВП в текущих ценах.

В статье рассматривается, что в развитии национальной экономики Казахстана обрабатывающий сектор экономики требует большей поддержки государства, чем добывающий сектор, и сегодня состояние мировой экономики и условия ее функционирования оцениваются как переменные.

Выделяют три основные черты, лежащие в основе анализа экономик наиболее развитых и конкурентоспособных стран, т.е. наличие высокоразвитой финансовой сферы; высокотехнологичная экономика, основанная на совершенствовании технологий; наличие в стране мощных транснациональных корпораций.

Кроме того, в статье анализируется влияние роста волатильности во внешнем секторе на внутреннюю экономику в феврале 2020 года на фоне предупреждения негативного влияния пандемии коронавируса Covid-19 на мировую экономику.

В статье также выделяются отдельные элементы структуры национальной экономики, характеризующиеся фактически сложившейся системой отношений, и рассматриваются основные факторы, влияющие на формирование структуры национальной экономики. В статье авторы также подчеркивают, что основные ключевые параметры бюджетной политики были пересмотрены в рамках антикризисных мер, и на реализацию этих мер предусмотрены значительные расходы.

Ключевые слова: национальная экономика, валовой внутренний продукт, обрабатывающая промышленность, пандемия коронавируса, мировая экономика, мировой кризис, экономический рост.

Abieva S.N.¹, Matkarimova L.K.^{2*}

¹Kazakh national University named after al-Farabi;

²Kazakh national pedagogical university named after Abai, Almaty, Kazakhstan.

E-mail: abievas@mail.ru

ASSESSMENT OF THE CURRENT STATE OF THE NATIONAL ECONOMY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Abstract: despite the relative decline in Kazakhstan's gross domestic product in recent years, more than half of the increase is directly or indirectly attributable to the commodity economy, including transportation, primary processing and trade in raw materials. The growth of the commodity economy is promoted by favorable prices for oil and metals, as well as the growth of their production, which, in turn, allows growth in related and other sectors of the economy. From an economic point of view, the current situation in Kazakhstan is stable. Although the quality is not in full measure, but it has economic growth, that is, in the article the authors are looking for answers to these questions.

These questions were justified in the article. In addition, the article evaluates statistical data for the period from 1995 to 2020 on the share of GDP per capita in the Republic of Kazakhstan and the dynamics of GDP at current prices.

The article considers that in the development of the national economy of Kazakhstan, the manufacturing sector of the economy requires more state support than the extractive sector, and today the state of the world economy and the conditions of its functioning are evaluated as variables.

He identifies three main features underlying the analysis of the economies of the most developed and competitive countries, i.e. the presence of a highly developed financial sector; a high-tech economy based on the improvement of technologies; and the presence of powerful multinational corporations in the country.

In addition, the article analyzes the impact of increased volatility in the external sector on the domestic economy in February 2020 against the background of warning of the negative impact of the Covid-19 coronavirus pandemic on the global economy.

The article also highlights the individual elements of the structure of the national economy, characterized by the actual system of relations, and considers the main factors that influence the formation of the structure of the national economy. In the article, the authors also emphasize that the main key parameters of the budget policy have been revised within the framework of anti-crisis measures, and significant expenditures are provided for the implementation of these measures.

Key words: national economy, gross domestic product, manufacturing, coronavirus pandemic, global economy, global crisis, economic growth.

Information about authors:

Abieva Sabira Nurgalievna – candidate of economic sciences, Kazakh National University named after al-Farabi. E-mail: abievas@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-9160-8622>;

Matkarimova Lailya Kusainovna – senior lecturer, Kazakh national pedagogical university named after Abai. E-mail: matkarimova85@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0001-5631-1797>.

ӘДЕБИЕТТЕР

[1] Ұлттық экономика: бакалавриат пен магистратураға арналған оқулық пен практикум / а. в. Сидорович [и др.]; редакциялаған а. в. Сидорович. - Мәскеу: Юрайт Баспасы, 2019. - 485 Б.

[2] Сәбден О. Экономика: Таңдамалы еңбектері – Алматы, ҚР БҒМ ҒК ЭИ, 2011.Том III:Бәсекелестік экономика:Оқу құралы. Үшінші басылуы. 468б.

[3] 2020 жылғы тұрақты бағадағы ЖІӨ өсу қарқыны (%), <https://data.worldbank.org/indicator>.

[4] Қазақстан Республикасының Стратегиялық жоспарлау және реформалар жөніндегі агенттігінің ұлттық статистика бюросы[Электрондық ресурс]. – URL: <https://www.stat.gov.kz/>.

[5] Панзабекова А. Ақпараттық қоғамның оның халықтың өмір сүру сапасына әсері тұрғысынан қалыптасуы мен дамуы. ҚР Ұлттық Ғылым академиясының баяндамалары, ISSN 2224-5227, 5 Том, 321 нөмірі (2018). 94-99 Б. <https://doi.org/10.32014/2018.2518-1483>. 14

[6] Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің деректері негізінде.

[7] Қазақстан Республикасындағы инновациялық дамуды басқару жүйесі, Қазақстан Республикасының Ұлттық Ғылым академиясы Әлеуметтік және гуманитарлық ғылымдар сериясы ISSN 2224-5294. Көлемі 5, Нөмірі 327 (2019), 263-268. <https://doi.org/10.32014/2019.2224-5294.198>.

[8] <https://ekonomist.kz/domin/investicii-i-covid-19/>.

[9] Қазақстан Республикасы Президентінің ресми сайты <https://akorda.kz/>.

[10] Қазақстан Республикасының Стратегиялық жоспарлау және реформалар жөніндегі агенттігінің ұлттық статистика бюросы[Электрондық ресурс]. – URL: <https://www.stat.gov.kz/>.

[11] Саналиева Л.К., Кенжеғалиева Г. Б., Идельбаева А. С. Экономиканың инновациялық дамуының қозғаушы факторы ретінде елдің зияткерлік әлеуетін қалыптастырудың заманауи

экономикалық тетіктерін зерттеу. Қазақстан Республикасы Ұлттық Ғылым академиясының Жаршысы. ISSN 1991-3494. Vol.5, N375 (2018), 144-148. <https://doi.org/10.32014/2018.2518-1467.19>

[12] Омарханова Ж., Тлеужанова Д., Берстембаева Р., Мухамбетова З., Матаева Б., Алина Г. Қазақстанның ауыл шаруашылығына инвестициялар тартудың ерекшеліктері мен проблемалары // құқық және экономика саласындағы озық зерттеулер журналы ISSN: 2068-696X. Vol. VIII, 4-шығарылым (26) 2017 ж. 1255-1259. <https://doi.org/10.14505/jarle>.

REFERENCES

[1] National economy: a textbook and workshop for Bachelor's and master's degrees / A. V. Sidorovich [and doctor.]; under the editorship of A. V. Sidorovich. - Moscow: Publishing House Yurayt, 2019. -485 P.

[2] Sabden O. economics:Selected Works – Almaty, AI of the Ministry of education and science of the Republic of Kazakhstan, 2011. Volume III:competitive economics:a textbook. Third edition. 468B.

[3] GDP growth rate in stable prices in 2020 (%), <https://data.worldbank.org/indicator>.

[4] Bureau of National Statistics of the Agency for Strategic Planning and Reforms of the Republic of Kazakhstan [Electronic resource]. – URL: <https://www.stat.gov.kz/>.

[5] Panzabekova A. Formation and development of information society in the context of its impact on quality of population life. Reports of The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, ISSN 2224-5227, Volume 5, Number 321 (2018). C.94-99 <https://doi.org/10.32014/2018.2518-1483.14>.

[6] Based on the data of the Statistics Committee of the Ministry of National Economy of the Republic of Kazakhstan.

[7] Innovation development management system in the Republic of Kazakhstan, National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan series of social and humanitarian Sciences ISSN 2224-5294. Volume 5, Number 327 (2019), 263-268. <https://doi.org/10.32014/2019.2224-5294.198>.

[8] <https://ekonomist.kz/domin/investicii-i-covid-19/>.

[9] Official website of the president of the Republic of Kazakhstan <https://akorda.kz/>.

[10] Bureau of National Statistics of the Agency for Strategic Planning and Reforms of the Republic of Kazakhstan [Electronic resource]. – URL: <https://www.stat.gov.kz/>.

[11] Sanalieva L.K., Kengzhegalieva G.B., Idelbayeva A.S., NiyazbekovaSh.U. Investigation of modern economic mechanisms for construction of the intellectual potential of the country as a moving factor of innovative economic development. Bulletin of National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan. ISSN 1991-3494. Vol. 5, N 375 (2018), 144-148. <https://doi.org/10.32014/2018.2518-1467.19>.

[12] Omarkhanova Zh., Tleuzhanova D., Berstembayeva R., Mukhambetova Z., Matayeva B., AlinaG. Features and Problems of Attracting Investments into Agriculture of Kazakhstan // Journal of Advanced Research in Law and Economics ISSN: 2068-696X. Vol.VIII, Issue 4(26) Summer 2017. P.1255-1259. <https://doi.org/10.14505/jarle>.

МАЗМҰНЫ

ЭКОНОМИКА

Абиева С.Н., Matkarimova L.К. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКАСЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫН БАҒАЛАУ.....	6
Адилбек Торебек ҚАЗІРГІ ҚОҒАМДАҒЫ PR-КОММУНИКАЦИЯЛАР.....	14
Амурская М.А., Амирова Р.И., Гуськов С.В. РЕСЕЙ МЕН ҚЫТАЙДЫҢ БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП ЖҮЙЕЛЕРІН ҮЙЛЕСТІРУДІҢ АЛҒЫШАРТТАРЫ.....	20
Блеутаева К., Гусенов Б. ЖАҒАНДАНУ ДӘУІРІНДЕ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ СЫРТҚЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТІН ДАМУ (АЛМАТЫ ОБЛЫСЫ МЫСАЛЫНДА) ЖӘНЕ ҰЛЫ ЖІБЕК ЖОЛЫН ҚАЙТА БАСТАУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	28
Байгиреева Ж.З., Ниязбекова Ш.У., Шамишева Н.К. СОЛТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫНЫҢ ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ САЛАСЫНДАҒЫ АДАМИ КАПИТАЛДЫҢ ДАМУЫН ТАЛДАУ.....	36
Демчишак Н.Б., Багрий М.В., Бричка Б.Б., Вислободская Г.П. УКРАИНАНЫ МЫСАЛҒА АЛА ОТЫРЫП, АШЫҚ ЭКОНОМИКАДАҒЫ КӘСПОРЫНДАРДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЫНТАЛАНДЫРУ ҚҰРАЛДАРЫН ТАҢДАУ.....	43
Жакупов Е.К., Бержанова А.М. ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА КӘСПКЕРЛІКТІҢ ӨНІРДІҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӘЛЕУЕТІНЕ ӘСЕРІ.....	51
Көкенова А.Т., Абдикеримова Г.И., Куланова Д.А., Есболова А.Е., Мергенбаева А.Т. ҚАЗАҚСТАН МЕН ШЕТЕЛДЕГІ ЕТ ӨНЕРКӘСІБІН БАҒАЛАУ ЖӘНЕ ДАМУ.....	59
Кокеева С., Абылайханова Т., Ниязбекова Ш. ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҮСТІ МЕТАЛЛУРГИЯ КӘСПОРЫНДАРЫНЫҢ КАПИТАЛ ҚҰРЫЛЫМЫ ЖӘНЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫ.....	67
Нұрғалиева А.А., Қорабаев Б.С., Матенова Ж.Н., Зейнуллина А.Ж., Сартова Р.Б. ЭКОЛОГИЯЛАНДЫРУ ҚАҒИДАТТАРЫНДА ӨНЕРКӘСІПТЕ ЖОҒАРЫ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ БАСЫМДЫҚТАРЫ.....	75
Софина А.А., Семенова Е.Н. ТҰРАҚСЫЗДЫҚ ЖАҒДАЙЫНДА РЕСЕЙЛІК КОМПАНИЯЛАРДЫ ҚАРЖЫЛАНДЫРУ КӨЗДЕРІ.....	83
Сембиева Л.М., Жагыпарова А.О., Тажикенова С.К., Петров А.М., Бекболсынова А.С. ЖАҒАНДАНДЫРУ СЫН-ТЕГЕУРІНДЕРІ ЖАҒДАЙЫНДА ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МОНЕТАРЛЫҚ САЯСАТЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ АСПЕКТІЛЕРІ.....	90
Турысбекова Р., Кереева А., Tolegenova A.,Касеинова М. АЗЫҚ-ТҮЛІКПЕН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІҢ ТҰРАҚТЫ ЖҮЙЕСІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ КООПЕРАТИВТЕРІНІҢ ӨНДІРІСТІК ШЫҒЫНДАРЫН ОҢТАЙЛАНДЫРУ.....	97

Шамуратова Н.Б., Байтиленова Э.С., Наренова А.Н., Искаков Г.Ж., Темиралиева З.
АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫНЫҢ ТЕХНИКАЛЫҚ ҚҰРАЛ-ЖАБДЫҚТАРЫ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН
МЕН МОНҒОЛИЯ МЫСАЛЫНДА АГРОИНДУСТРИАЛДЫҚ КЕШЕНІН ГЕОЛОГИЯЛЫҚ
ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....103

Zbigniew Korzeb, Paweł Niedziółka, Жагыпарова А.О., Ракаева А.Н., Серикова М.А.
COVID-19 КЕЗІНДЕ БАНК АКЦИЯЛАРЫНЫҢ КІРІСТІЛІГІНІҢ ДЕТЕРМИНАНТТАРЫ.
ВЫШЕГРАД ТОБЫНЫҢ ҚОР БИРЖАЛАРЫНАН АЛЫНҒАН МӘЛІМЕТТЕРІ.....110

Дүйсен Ғ.М., Айтжанова Д.А.
ОРТАЛЫҚ АЗИЯ ЕЛДЕРІНІҢ АЙМАҚТЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫ: ӘЛЕУЕТІ,
ДАМУ МЕХАНИЗМДЕРІ.....118

ҚҰҚЫҚТАНУ

Алтыбаева А.Т., Рыскулов Ш.Д.
ПАРЛАМЕНТТИҢ БАҚЫЛАУ ФУНКЦИЯЛАРЫНЫҢ ПРИНЦИПТЕРІ МЕН НЫСАНДАРЫ.....126

Курмаева Н.А., Усманова Е.Ф., Худойкина Т.В.
РЕСЕЙДЕ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ОТБАСЫ МЕДИАЦИЯСЫНЫҢ
ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ.....134

Нестеров А.Ю.
ТҮРМЕДЕ ТУЫЛҒАН БАЛАЛАР, ОЛАРДЫҢ ӨМІР ТРАЕКТОРИЯЛАРЫ: ЖАЗАЛАУ
АСПЕКТІСІ.....141

Рахметулина Б.С., Сейтенова С.Ж., Султанова М.Б., Наурызбаев Е.А., Нукиев Б.А.
ГЕНДЕРЛІК ҚОЗҒАЛЫС ГЕНЕЗИСІНІҢ ТЕОРИЯЛЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ НЕГІЗДЕРІ
ЖӘНЕ ФЕМИНИЗМ ТЕОРИЯСЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....152

Тоқтомбаева А.Ж., Аманалиев У.О., Мажитов Б.О.
СОТ БИЛІГІ ҰСТАНЫМДАРЫНЫҢ ТАРИХИ ПАЙДА БОЛУЫНЫҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ.....158

САЯСАТТАНУ

Аралбаева Р.К., Нурбосынова Л.С.
МЕМЛЕКЕТАРАЛЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚТЫ ДАМУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ АДАМ
МӘСЕЛЕСІ.....163

Нысанбаева А.
ҚАЗАҚСТАН МӘДЕНИ САЯСАТЫНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....171

Прокопьева Е.Л., Быкова В.А., Шелеметьева О.М.
РЕСЕЙ МЕН ҚАЗАҚСТАННЫҢ САҚТАНДЫРУ НАРЫҚТАРЫ: ЖАЛПЫ ФАКТОРЛАР
МЕН ДАМУ ӘЛЕУЕТІ.....178

ПЕДАГОГИКА

Анзорова С., Айбазова М., Жапанова М., Горда А., Колесникова С.
БІЛІМ БЕРУДІ ЦИФРЛАНДЫРУ: ВИРТУАЛДЫ УНИВЕРСИТЕТТІК ОРТАДАҒЫ
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР.....185

Дакина Г.Т., Джумажанова Г.К., Аманова А.К.
ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДАҒЫ ОҚЫТУШЫ МЕН СТУДЕНТТЕРДІҢ
ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТАҒЫ ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСТІГІ.....191

Дүйсенбек А.А., Аблайханова Н.Т., Бауыржан А.Б. ЫНТЫМАҚТАСТЫҚТА ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ ЖАЛПЫ БИОЛОГИЯНЫ ОҚЫТУ ҮДЕРІСІН ИНТЕНСИФИКАЦИЯЛАУДАҒЫ РӨЛІ.....	197

ФИЛОЛОГИЯ

Гиздатов Г.Г., Әбенова П.М. ГОНЗО-МӘТІНДЕРДІ АУДАРУДЫҢ ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ.....	205

Калибаева А.С. ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ТҰЛҒАНЫҢ ӘМБЕБАПТЫҒЫ (ГҮЛЖАН УЗЕНБАЕВАНЫҢ МЫСАЛЫНДА).....	213

Секей Ж., Али Аббас Чинар ТЕЛЬМАН БОҚЫБАЙҰЛЫ ӘҢГІМЕЛЕРІНДЕГІ КЕЙІПКЕРЛЕР ӘЛЕМІ.....	220

ТАРИХ

Закиева Ж.К. ОРТАЛЫҚ АЗИЯДАҒЫ САНДЫҚ ЖІБЕК ЖОЛЫНЫҢ БОЛАШАҒЫ.....	229

Кышпанаков В. А. XX-XXI ҒАСЫРЛАРДАҒЫ ХАКАСИЯНЫҢ ҰЛТТЫҚ ҚҰРЫЛЫМЫНЫҢ ӨЗГЕРУІ.....	237

Труспекова Х.Х. ҚАЗАҚ СУРЕТШІЛЕРІНІҢ МИФОЛОГИЯЛЫҚ САНАСЫНДАҒЫ ҰЛТТЫҚ ТАРИХТЫҢ РЕКОНСТРУКЦИЯСЫ.....	243

СОДЕРЖАНИЕ

ЭКОНОМИКА

Абиева С.Н., Маткаримова Л.К. ОЦЕНКА СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....	6
Адилбек Торбек PR-КОММУНИКАЦИИ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ.....	14
Амурская М.А., Амирова Р.И., Гуськов С.В. ПРЕДПОСЫЛКИ ГАРМОНИЗАЦИИ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА РОССИИ И КИТАЯ.....	20
Блеутаева К., Гусенов Б. ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В ЭПОХУ ГЛОБАЛИЗАЦИИ (НА ПРИМЕРЕ АЛМАТИНСКОЙ ОБЛАСТИ) И ВОЗОБНОВЛЕНИЯ ВЕЛИКОГО ШЕЛКОВОГО ПУТИ.....	28
Байгиреева Ж.З., Ниязбекова Ш.У., Шамишева Н.К. АНАЛИЗ РАЗВИТИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА В ЗДРАВООХРАНЕНИИ СЕВЕРО–КАЗАХСТАНСКОЙ ОБЛАСТИ.....	36
Демчишак Н.Б., Багрий М.В., Бричка Б.Б., Вислободская Г.П. ВЫБОР ИНСТРУМЕНТОВ ФИНАНСОВОГО СТИМУЛИРОВАНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ В ОТКРЫТОЙ ЭКОНОМИКЕ: ПРИМЕР УКРАИНЫ.....	43
Жакупов Е.К., Бержанова А.М. ВЛИЯНИЕ МАЛОГО И СРЕДНЕГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА НА СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ РЕГИОНА.....	51
Кокенова А.Т., Абдикеримова Г.И., Куланова Д.А., Есболова А.Е., Мергенбаева А.Т. ОЦЕНКА И РАЗВИТИЕ МЯСНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ В КАЗАХСТАНЕ И ЗАРУБЕЖОМ.....	59
Кокеева С., Абылайханова Т., Ниязбекова Ш. СТРУКТУРА КАПИТАЛА И ФИНАНСОВАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ ЦВЕТНОЙ МЕТАЛЛУРГИИ КАЗАХСТАНА.....	67
Нургалиева А.А., Корабаев Б.С., Матенова Ж.Н., Зейнуллина А.Ж., Сартова Р.Б. ПРИОРИТЕТЫ ПРИМЕНЕНИЯ ВЫСОКИХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОМЫШЛЕННОСТИ НА ПРИНЦИПАХ ЭКОЛОГИЗАЦИИ.....	75
Софина А.А., Семенова Е.Н. ИСТОЧНИКИ ФИНАНСИРОВАНИЯ РОССИЙСКИХ КОМПАНИЙ В УСЛОВИЯХ НЕСТАБИЛЬНОСТИ.....	83
Сембиева Л.М., Жагыпарова А.О., Тажикенова С.К., Петров А.М., Бекболсынова А.С. СОВРЕМЕННЫЕ АСПЕКТЫ МОНЕТАРНОЙ ПОЛИТИКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИОННЫХ ВЫЗОВОВ.....	90
Турсыбекова Р., Кереева А., Tolegenova A., Касинова М. ОПТИМИЗАЦИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ЗАТРАТ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ КООПЕРАТИВОВ КАК ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ УСТОЙЧИВОЙ СИСТЕМЫ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ.....	97

Шамуратова Н.Б., Байтиленова Э.С., Наренова А.Н., Искаков Г.Ж., Темиралиева З.
ТЕХНИЧЕСКАЯ ОСНАЩЕННОСТЬ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА И ПРОБЛЕМЫ
ГЕОЛОГИЧЕСКОГО ВОССТАНОВЛЕНИЯ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА
НА ПРИМЕРЕ КАЗАХСТАНА И МОНГОЛИИ.....103

Zbigniew Korzeb, Pawel Niedziółka, Жагыпарова А.О., Ракаева А.Н., Серикова М.А.
ДЕТЕРМИНАНТЫ ДОХОДНОСТИ АКЦИЙ БАНКА ВОВРЕМЯ COVID-19. ДАННЫЕ
С ФОНДОВЫХ БИРЖ ВЫШЕГРАДСКОЙ ГРУППЫ.....110

Дуйсен Г.М., Айтжанова Д.А.
РЕГИОНАЛЬНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО СТРАН ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ: ПОТЕНЦИАЛ,
МЕХАНИЗМЫ РАЗВИТИЯ.....118

ЮРИСПРУДЕНЦИЯ

Алтыбаева А.Т., Рыскулов Ш.Д.
ПРИНЦИПЫ И ФОРМЫ КОНТРОЛЬНЫХ ФУНКЦИЙ ПАРЛАМЕНТА.....126

Курмаева Н.А., Усманова Е.Ф., Худойкина Т.В.
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СЕМЕЙНОЙ МЕДИАЦИИ В РОССИИ И РЕСПУБЛИКЕ
КАЗАХСТАН.....134

Нестеров А. Ю.
ДЕТИ, РОЖДЁННЫЕ В ТЮРЬМЕ, ИХ ЖИЗНЕННЫЕ ТРАЕКТОРИИ:
УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ АСПЕКТ.....141

Рахметулина Б.С., Сейтенова С.Ж., Султанова М.Б., Наурызбаев Е.А., Нукиев Б.А.
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ГЕНЕЗИСА ГЕНДЕРНОГО ДВИЖЕНИЯ И ОСОБЕННОСТИ
ФОРМИРОВАНИЯ ТЕОРИИ ФЕМИНИЗМА.....152

Токтомбаева А.Ж., Аманалиев У.О., Мажитов Б.О.
НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ИСТОРИЧЕСКОГО ВОЗНИКНОВЕНИЯ ПРИНЦИПОВ СУДЕБНОЙ
ВЛАСТИ.....158

ПОЛИТОЛОГИЯ

Аралбаева Р.К., Нурбосынова Л.С.
ПРОБЛЕМА ЧЕЛОВЕКА В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ МЕЖГОСУДАРСТВЕННОГО
СОТРУДНИЧЕСТВА.....163

Нысанбаева А.
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ КУЛЬТУРНОЙ ПОЛИТИКИ КАЗАХСТАНА.....171

Прокопьева Е.Л., Быкова В.А., Шелеметьева О.М.
СТРАХОВЫЕ РЫНКИ РОССИИ И КАЗАХСТАНА: ОБЩИЕ ФАКТОРЫ И ПОТЕНЦИАЛ
РАЗВИТИЯ.....178

ПЕДАГОГИКА

Анзорова С., Айбазова М., Жапанова М., Горда А., Колесникова С.
ЦИФРОВИЗАЦИЯ ОБРАЗОВАНИЯ: ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ В ВИРТУАЛЬНОЙ
СРЕДЕ ВУЗА.....185

Дакина Г.Т., Джумажанова Г.К., Аманова А.К.
ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ И СТУДЕНТОВ ВО ВЗАИМООТНОШЕНИЯХ
В ВУЗЕ.....191

Дуйсенбек А.А., Аблайханова Н.Т., Бауыржан А.Б. РОЛЬ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ В СОТРУДНИЧЕСТВЕ В ИНТЕНСИФИКАЦИИ ПРОЦЕССА ОБУЧЕНИЯ ОБЩЕЙ БИОЛОГИИ.....	197

ФИЛОЛОГИЯ

Гиздатов Г.Г., Эбенова П.М. ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПЕРЕВОДА ГОНЗО-ТЕКСТОВ.....	205

Калибаева А.С. УНИВЕРСАЛИЗМ ТВОРЧЕСКОЙ ЛИЧНОСТИ (НА ПРИМЕРЕ ГУЛЬЖАН УЗЕНБАЕВОЙ).....	213

Секей Ж., Али Аббас Чинар МИР ГЕРОЕВ В РАССКАЗАХ ТЕЛЬМАНА БОКЫБАЙУЛЫ.....	220

ИСТОРИЯ

Закиева Ж.К. ПЕРСПЕКТИВЫ ЦИФРОВОГО ШЕЛКОВОГО ПУТИ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИ.....	229

Кышпанаков В.А. ТРАНСФОРМАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ СТРУКТУРЫ НАСЕЛЕНИЯ ХАКАСИИ В XX-XXI ВЕКАХ.....	237

Труспекова Х.Х. РЕКОНСТРУКЦИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИСТОРИИ В МИФОЛОГИЧЕСКОМ СОЗНАНИИ КАЗАХСКИХ ХУДОЖНИКОВ.....	243

CONTENTS

ECONOMY

Abieva S.N., Matkarimova L.K. ASSESSMENT OF THE CURRENT STATE OF THE NATIONAL ECONOMY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	6
Adilbek Torebek PR-COMMUNICATION IN MODERN SOCIETY.....	14
Amurskaya M.A., Amirova R.I., Gus'kov S.V. PRECONDITIONS FOR HARMONIZATION OF ACCOUNTING SYSTEMS OF RUSSIA AND CHINA.....	20
Bleutaeva K., Gussenov B. FEATURES OF DEVELOPMENT OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN IN THE ERA OF GLOBALISATION (ON THE EXAMPLE OF THE ALMATY REGION) AND RESUMPTION OF THE GREAT SILK ROAD.....	28
Baigireyeva Zh., Niyazbekova Sh.U., Shamisheva N. ANALYSIS OF HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT IN HEALTHCARE IN THE NORTH KAZAKHSTAN REGION.....	36
Demchyshak N., Bahriy M., Brychka B., Vyslobodska H. SELECTION OF FINANCIAL STIMULATION INSTRUMENTS OF ENTERPRISE'S INNOVATION ACTIVITY IN OPEN ECONOMY: THE CASE OF UKRAINE.....	43
Zhakupov Y., Berzhanova A. INFLUENCE OF SMALL AND MEDIUM ENTREPRENEURSHIP ON THE SOCIO-ECONOMIC POTENTIAL OF THE REGION.....	51
Kokenova A.E., Adbikerimova G.I., Kulanova D.A., Yesbolova A.A.Y., Mergenbayeva A.T. EVALUATION AND DEVELOPMENT OF THE MEAT INDUSTRY IN KAZAKHSTAN AND ABROAD.....	59
Kokeyeva S., Abylaikhanova T., Niyazbekova Sh. CAPITAL STRUCTURE AND FINANCIAL STABILITY AT NON-FERROUS METTALURGY ENTERPRISES IN KAZAKHSTAN.....	67
Nurgaliyeva A., Korabayev B., Matenova Z., Zeinullina A., Sartova R. PRIORITIES OF APPLICATION OF HIGH TECHNOLOGIES IN THE INDUSTRY ON THE PRINCIPLES OF GREENING.....	75
Sofina A.A., Semenova E.N. SOURCES OF FINANCING FOR RUSSIAN COMPANIES IN CONDITIONS OF INSTABILITY.....	83
Sembiyeva L.M., Zhagyparova A.O., Tazhikenova S.K., Petrov A.M., Bekbolsynova A. CONTEMPORARY ASPECTS OF MONETARY POLICY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION CHALLENGES.....	90
Turysbekova R., Kereeva A., Tolegenova A., Kasseinova M. OPTIMIZATION OF PRODUCTION COSTS OF AGRICULTURAL COOPERATIVES AS A FACTOR IN THE FORMATION OF A STABLE FOOD SUPPLY SYSTEM.....	97

Shamuratova N.B., Baitilenova E.S., Narenova A.N., Iskakov G.Zh., Temiralieva Z. TECHNICAL EQUIPMENT OF AGRICULTURE AND PROBLEMS OF GEOLOGICAL RESTORATION OF THE AGROINDUSTRIAL COMPLEX ON THE EXAMPLE OF KAZAKHSTAN AND MONGOLIA.....	103

Zbigniew Korzeb, Paweł Niedziółka, Zhagyparova A.O., Rakayeva A.N., Serikova M. DETERMINANTS OF BANK'S SHARES RATES OF RETURN DURING COVID-19. THE EVIDENCE FROM VISEGRAD GROUP STOCK EXCHANGES.....	110

Duisen G.M., Aitzhanova D.A. REGIONAL COOPERATION OF CENTRAL ASIAN COUNTRIES: POTENTIAL, DEVELOPMENT MECHANISMS.....	118

LAW

Altybaeva A.T., Ryskulov Sh.D. PRINCIPLES AND FORMS OF CONTROL FUNCTIONS OF PARLIAMENT.....	126

Kurmaeva N.A., Usmanova E.F., Khudoikina T.V. PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF FAMILY MEDIATION IN RUSSIA AND THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	134

Nesterov A.Y. CHILDREN BORN IN PRISON, THEIR LIFE TRAJECTORIES: THE PENAL ASPECT.....	141

Rakhmetulina B.S., Seitenova S.Zh., Sultanova M.B., Nauryzbayev E.A., Nukiev B.A. THEORETICAL AND LEGAL FOUNDATIONS OF THE GENESIS OF THE GENDER MOVEMENT AND FEATURES OF THE FORMATION OF THE THEORY OF FEMINISM.....	152

Toktombaeva A.Zh., Amanaliev U.O., Mazhitov B.O. PRINCIPLES OF JUDICIAL AUTHORITY: HISTORY OF ESTABLISHMENT.....	158

POLITICAL SCIENCE

Aralbayeva R.K., Nurbossynova L.S. PROBLEM OF MAN IN CONDITIONS OF DEVELOPMENT OF INTERGOVERNMENTAL CO-OPERATION.....	163

Nyissanbayeva A. ACTUAL PROBLEMS OF CULTURAL POLICY OF KAZAKHSTAN.....	171

Prokopjeva E.L., Bykova V.A., Shelemetyeva O.M. INSURANCE MARKETS IN RUSSIA AND KAZAKHSTAN: GENERAL FACTORS AND DEVELOPMENT POTENTIAL.....	178

PEDAGOGY

Anzorova S., Aibazova M., Zhapanova M., Gorda A., Kolesnikova E. DIGITALIZATION OF EDUCATION: PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN A VIRTUAL UNIVERSITY ENVIRONMENT.....	185

Dakina G.T., Dzhumazhanova G.K., Amanova A.K. INTERACTION OF THE TEACHER AND STUDENTS IN THE RELATIONSHIP AT THE UNIVERSITY.....	191

Duisenbek A.A., Ablaihanova N.T., Bauyrzhan A.B. THE ROLE OF COOPERATIVE LEARNING TECHNOLOGY IN THE INTENSIFICATION OF TEACHING GENERAL BIOLOGY.....	197

PHILOLOGY

Gizdatov G.G., Abenova P.M. LINGUISTIC ASPECTS OF TRANSLATION OF GONZO-TEXT.....	205

Kalibayeva A.S. UNIVERSALISM OF CREATIVE PERSONALITY (ON THE EXAMPLE OF GULZHAN UZENBAYEVA).....	213

Sekey Zh, Ali Abbas Chinar THE WORLD OF CHARACTERS IN THE STORIES OF TELMAN BOKYBAYULY.....	220

HISTORY

Zakiyeva Zh.K. PROSPECTS OF DIGITAL SILK ROAD IN CENTRAL ASIA.....	229

Kyshpanakov V.A. TRANSFORMATION OF THE NATIONAL STRUCTURE OF THE KHAKASIA IN THE XX-XXI CENTURIES.....	237

Truspekova Kh.Kh. RECONSTRUCTION OF NATIONAL HISTORY IN THE MYTHOLOGICAL CONSCIOUSNESS OF THE KAZAKH ARTIST.....	243

**Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the
National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan**

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

www.nauka-nanrk.kz

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Редакторы: *М.С. Ахметова, А. Ботанқызы, Д.С. Аленов, Р.Ж. Мрзабаева*
Верстка на компьютере *В.С. Зукирбаевой*

Подписано в печать 15.08.2021.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

8,5 п.л. Тираж 300. Заказ 4.